

Právo a judikatúra v praxi

Výber z najzaujímavejších nových rozhodnutí súdov

Obsah:

- 1. K demonštratívne vymezení úkonov v plnomocenstve**
Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2MCdo/8/2014 zo dňa 30. 6. 2015
- 2. Obrana účastníka konania pri zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku pri zamietnutí žiadosti o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov**
Uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 29 Cdo 4239/2013 zo dňa 29. 1. 2014
- 3. Premlčanie nárokov z absolútnych obchodov so spotrebiteľmi sa posudzuje podľa Občianskeho zákonníka**
Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8MCdo/3/2015 zo dňa 28. 8. 2015
- 4. K rozsahu všeobecnej prevenčnej povinnosti vlastníka predchádzať pádu stromu či jeho vetiev**
Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25 Cdo 2508/2012 zo dňa 4. 12. 2013
- 5. K stanoveniu hodnoty predmetu konania o určení vlastníctva k nehnuteľnosti**
Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4MCdo/15/2013 zo dňa 27. 1. 2015
- 6. Likvidácia dedičstva a zánik ručenia zaistujúceho zaniknutý záväzok dlžníka**
Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 23 Cdo 3490/2014 zo dňa 25. 2. 2015
- 7. K priznaniu náhrady trov právneho zastúpenia účastníkovi s odborným právnym aparátom**
Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4MCdo/16/2014 zo dňa 29. 9. 2015
- 8. Určenie rozsahu bezdôvodného obohatenia vzniknutého plnením bez právneho dôvodu je v prípade investícií do cudzieho majetku určený rozdielom medzi trhovou cenou veci pred vložením investícií a jej trhovou cenou po vložení investícií**
Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 32 Cdo 1164/2013 zo dňa 8. 7. 2014
- 9. K žalobe na vydanie majetku z dedičstva podanej oprávneným dedičom**
Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21 Cdo 2401/2013 zo dňa 27. 3. 2015
- 10. Oprávnenie vedľajšieho účastníka na podanie dovolania proti výroku o náhrade nákladov konania**
Uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25 Cdo 644/2014 zo dňa 23. 4. 2014
- 11. K zodpovednosti za škodu spôsobenú pádom bremena v dôsledku defektu upevnenia viazacích reťazí žeriavu**
Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25 Cdo 1641/2014 zo dňa 18. 2. 2015
- 12. K ukladaniu trestu za trestný čin nedbanlivostného ublíženia na zdraví podľa § 158 Trestného zákona**
Rozsudok Krajského súdu Trenčín sp. zn. 23To/68/2015 zo dňa 2. 11. 2015
- 13. K podmienkam zrušenia vecného bremena (služobnosti) pre zmenu pomerov; K legitimácii na podanie žaloby na zrušenie služobnosti pre zmenu pomerov**
Uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22 Cdo 4494/2014 zo dňa 27. 5. 2015
- 14. Povaha nároku ustanoveného zástupcu na náhradu hotových výdavkov a odmeny za zastupovanie**
Uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22 Cdo 1028/2014 zo dňa 29. 10. 2014
- 15. K predpokladom vrátenia zaplateného súdneho poplatku, na vrátenie ktorého vznikol nárok neskôr, než v kalendárnom roku, v ktorom bol zaplatený**
Uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 32 Cdo 5462/2014 zo dňa 20. 4. 2015

1. K demonštratívne vymezení úkonov v plnomocenstve

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2MCdo/8/2014 zo dňa 30. 6. 2015

Anotácia:

Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sa zaoberá v praxi veľmi rozšíreným javom – plnomocenstvom, v ktorom sú okrem všeobecného splnomocnenia k zastupovaniu v určitej záležitosti demonštratívne vymedzené aj konkrétne úkony, ku ktorým bolo splnomocnenie udelené (demonštratívny výpočet úkonov býva často uvedený obratom, že splnomocnenec je k týmto úkonom oprávnený „okrem iného“ či „hlavne“, alebo „predovšetkým“ a pod.).

V posudzovanej veci Najvyšší súd riešil plnomocenstvo, z ktorého obsahu vyplývalo, že bolo udelené pre „všetky úkony spojené s predajom pozemkov“. V nasledujúcom texte plnomocnenstva boli niektoré úkony spojené s predajom pozemkov zároveň výslovne špecifikované – v texte však nebolo výslovne uvedené, že sa plnomocenstvo udeľuje aj pre podpis kúpnej zmluvy. Krajský súd v Bratislave preto rozhodol, že plnomocenstvo je aj napriek slovnému vyjadreniu všeobecného zastúpenia pre všetky úkony spojené s vybavovaním určitej záležitosti obmedzené len na výslovne špecifikované úkony, a to s pomerne zaujímavým odôvodnením, v ktorom poukázal na zásadu mandatum speciale derogat generali (ak je všeobecné plnomocenstvo v rozpore so špeciálnym, platí špeciálne plnomocenstvo).

Najvyšší súd SR sa však priklonil k jazykovému výkladu plnomocnenstva, ktorý lepšie zodpovedá pravidlám pre výklad právnych úkonov stanovených aktuálne účinnými právnymi normami a zároveň väčšmi chráni právnu istotu osôb, ktoré so splnomocnencom na základe predloženého plnomocnenstva jednali. Súd preto uzavrel, že demonštratívny výpočet úkonov, z ktorého vyplýva, že má slúžiť len ako príklad, nespôsobuje obmedzenie plnomocnenstva udeleného na zastúpenie pri všetkých úkonoch súvisiacich s určitou záležitosťou len na demonštratívne vymenované úkony.

Právna veta:

Obsah plnej moci ako právneho úkonu, ktorý musí spĺňať všetky jeho náležitosti, je potrebné vykladať podľa zásad stanovených pre interpretáciu právnych úkonov § 35 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka.

Plnomocenstvo teda môže byť všeobecné (neobmedzené, generálne), t. j. také, ktoré oprávňuje na všetky právne úkony (okrem tých, ktoré si vyžadujú osobitné plnomocenstvo – porov. napr. § 463 ods. 2 Občianskeho zákonníka), alebo špeciálne (konkrétne, obmedzené), ktoré oprávňuje len k jednotlivému, resp. k niekoľkým právnym úkonom alebo k opakujúcim sa právnym úkonom určitého druhu (napr. uzatvárať za splnomocniteľa kúpne zmluvy).

Z obsahu sporného plnomocnenstva (č. I. 7 spisu) vyplýva, že žalovaná splnomocnila H. F., aby ju zastúpil pri všetkých právnych úkonoch spojených s predajom pozemkov v jej výlučnom vlastníctve, ktoré pozemky následne podrobne špecifikovala. Pod špecifikáciou predmetných pozemkov je uvedených 10 právnych úkonov bezprostredne súvisiacich s predajom nehnuteľností, medzi ktorými podpísanie kúpnej zmluvy absentuje, avšak bez akéhokoľvek vymedzenia, ktoré by bez pochyb neurčovalo, že splnomocnenec je oprávnený za žalovanú a v jej mene vykonať výlučne iba 10 konkrétne vymenovaných právnych úkonov. Pokiaľ mala žalovaná v úmysle splnomocniť H. F. iba na určité právne úkony spojené s predajom nehnuteľností, pričom medzi tieto úkony nemalo patriť uzatvorenie a podpísanie kúpnej zmluvy, bola povinná takéto obmedzenie oprávnenia konať v jej mene, v záujme ochrany právnej istoty tretích osôb, výslovne v spornom plnomocenstve vyjadriť. Keďže si žalovaná túto povinnosť nespĺnila, je potrebné vychádzať z „prvej“ časti sporného plnomocnenstva, kde je výslovne uvedené, že H. F. je oprávnený zastupovať žalovanú pri všetkých právnych úkonoch spojených s predajom presne špecifikovaných pozemkov, medzi ktoré bezpochyby patrí aj uzatvorenie a podpísanie kúpnej zmluvy.

Právna oblasť: Občianske právo

Právny inštitút: Zastúpenie na základe plnomocnenstva

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 40/1964 Zb. – § 31, § 35 ods. 2, 3
pre ČR: 40/1964 Sb. – § 31, § 35 odst. 2, 3 (do 31. 12. 2013), 89/2012 Sb. – § 556, § 441 (od 1. 1. 2014)

2. Obrana účastníka konania pri zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku pri zamietnutí žiadosti o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov

Uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 29 Cdo 4239/2013 zo dňa 29. 1. 2014

Anotácia:

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky vysvetľuje možnosti procesnej obrany pri zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, ak bola účastníkovi konania zamietnutá žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov a nedôjde k zmene pomerov.

Právna veta:

Ak nedôjde u účastníka k zmene pomerov, z ktorých súd vychádzal v uznesení o zamietnutí žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov, nemôže účastník proti následnému uzneseniu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku úspešne namietat, že spĺňa predpoklady pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

Právna oblasť: Správne právo, Občianske právo

Právny inštitút: Dane a poplatky – súdne poplatky, Občianske súdne konanie

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 71/1992 Zb. – § 10 ods. 1, 99/1963 Zb. – § 138 ods. 1
pre ČR: 549/1991 Sb. – § 9 odst. 1, 99/1963 Sb. – § 138 odst. 1

3. Premlčanie nárokov z absolútnych obchodov so spotrebiteľmi sa posudzuje podľa Občianskeho zákonníka

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8MCdo/3/2015 zo dňa 28. 8. 2015

Anotácia:

Najvyšší súd SR sa v predkladanom rozhodnutí vyjadruje k dĺžke premlčacej doby nárokov, ktoré vznikajú z tzv. absolútnych obchodov uzatvorených podľa Obchodného zákonníka so spotrebiteľmi (typickým prípadom je napr. zmluva o úvere uzatvorená so spotrebiteľom).

Najvyšší súd SR v posudzovanej veci v podstate rozhodoval medzi dvoma názorovými prúdmi, ktoré sa v rámci odbornej verejnosti vytvorili ohľadom otázky premlčania v absolútnych obchodoch majúcej zároveň povahu spotrebiteľskej zmluvy. Podľa prvého názorového prúdu sa aj na premlčanie nárokov z absolútnych obchodov uzatváraných so spotrebiteľmi uplatní Občiansky zákonník, pretože trojročná dĺžka premlčacej doby je pre spotrebiteľa výhodnejšia. Druhý prúd zastáva názor, že predmetom posúdenia v rámci ochrany spotrebiteľa sú zmluvné podmienky, nie režim právneho vzťahu – pokiaľ je teda zmluva uzatvorená so spotrebiteľom podľa Obchodného zákonníka, riadi sa normami Obchodného zákonníka aj premlčanie a premlčacia doba bude štvorročná.

Najvyšší súd sa priklonil k prvému z vyššie uvedených názorových prúdov, keď uzavrel, že v absolútnych obchodoch majúcej zároveň povahu spotrebiteľskej zmluvy je treba na základe ustanovenia § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka aplikovať aj na premlčanie nároku voči spotrebiteľovi právnu úpravu ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka (a dĺžku premlčacej doby tým pádom posúdiť ako trojročnú); ustanovenie § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa zároveň podľa názoru Najvyššieho súdu SR uplatní aj na právne vzťahy, ktoré vznikli pred nadobudnutím účinnosti aktuálneho znenia predmetného ustanovenia.

Rozhodovacia prax nižších súdov je ohľadom posudzovania otázky aplikácie Občianskeho zákonníka na dĺžku premlčacej doby nároku z absolútnych obchodov uzatváraných so spotrebiteľmi dlhodobo nejednotná; rozhodnutie Najvyššieho súdu SR je teda možné považovať za jasnú a vítanú odpoveď na otázku, ku ktorému z názorových prúdov sa v budúcnosti prikloní judikatúra Najvyššieho súdu.

Právna veta:

V preskúvanom prípade je – aj bez vyriešenia otázky, či je opodstatnená námietka generálneho prokurátora o tom, že premlčanie práva malo byť posudzované podľa ustanovení Obchodného (a nie Občianskeho) zákonníka – zrejmé, že ak by najvyšší súd zrušil mimoriadnym dovolaním napadnuté rozsudky a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, musel by prvostupňový súd vziať na zreteľ § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, pričom by ako „orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy“ bol povinný prihliadnúť na zákonný dôvod, ktorý bráni priznať plnenie požadované žalobou.

Mal by tiež zohľadniť § 52 ods. 2 vetu tretiu Občianskeho zákonníka, podľa ktorého na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Obe tieto ustanovenia nadobudli účinnosť 1. mája 2014 a právne predpisy, ktorých súčasťou sú, nemajú prechodné ustanovenia. To znamená, že od ich účinnosti sa vzťahujú aj na právne vzťahy založené pred týmto dňom.

Z vyššie citovaných ustanovení vyplýva, že v prípade zrušenia rozsudkov napadnutých mimoriadnym dovolaním by súd prvého stupňa (opäť) posudzoval plynutie premlčacej doby podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, v dôsledku čoho by rozhodol tak, ako v rozsudku, ktorý generálny prokurátor navrhuje zrušiť.

Právna oblasť: Obchodné právo, Občianske právo

Právny inštitút: Ochrana spotrebiteľa

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 250/2007 Z. z. – § 5b, 40/1964 Zb. – § 52 ods. 2
pre ČR: v ČR sa rozhodnutie neuplatní (česká rozhodovacia prax dospela k názoru, že sa aj v spotrebiteľských vzťahoch uplatňuje premlčacia doba podľa Obchodného zákonníka)

4. K rozsahu všeobecnej prevenčnej povinnosti vlastníka predchádzať pádu stromu či jeho vetiev

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25 Cdo 2508/2012 zo dňa 4. 12. 2013

Anotácia:

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky rieši rozsah všeobecnej prevenčnej povinnosti v zmysle ustanovenia § 415 Občianskeho zákonníka k predchádzaniu vylúčenia možnosti pádu stromu či jeho vetiev. Na septembrovom (2015) zasadnutí občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky bolo rozhodnutie schválené na uverejnenie v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk.

Právna veta:

Vlastník nemá z hľadiska tzv. generálnej prevencie absolútnu povinnosť počínať si tak, aby za všetkých okolností bola vylúčená možnosť pádu stromu či vetiev, ale je povinný postupovať pri správe svojho majetku natoľko obozretne, ako možno od neho vzhľadom ku konkrétnej situácii rozumne požadovať.

Právna oblasť: Občianske právo hmotné

Právny inštitút: Náhrada škody – Všeobecná prevenčná povinnosť

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 40/1964 Zb. – § 415
pre ČR: 40/1964 Sb. – § 415

5. K stanoveniu hodnoty predmetu konania o určení vlastníctva k nehnuteľnosti

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4MCdo/15/2013 zo dňa 27. 1. 2015

Anotácia:

Najvyšší súd v predkladanom rozhodnutí spresňuje pre potreby stanovenia výšky náhrady trov právneho zastúpenia výklad ustanovenia § 10 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, z ktorého vyplýva, že za tarifnú hodnotu sa považuje cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky, hodnota záväzku a hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor alebo ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu.

V posudzovanej veci nižšie súdy rozhodovali o určení vlastníctva k nehnuteľnosti; hodnotu predmetu konania preto určili podľa hodnoty spornej nehnuteľnosti. Výšku hodnoty nehnuteľnosti však odvodili z pravidiel pre jej určenie stanovených zákonom č. 582/2004 Z. z., ktorý stanovuje hodnotu nehnuteľnosti pre účely určenia miestnych daní a miestnych poplatkov za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.

Najvyšší súd SR s takto určenou cenou nesúhlasil, pretože predmetný zákon vychádza pri určení hodnoty nehnuteľnosti z východísk, ktoré sú rozhodné práve pre vymernie daní a poplatkov. Pri určení hodnoty predmetu sporu o určenie vlastníctva nehnuteľnosti je však potrebné vyjsť zo všeobecnej (trhovej) hodnoty veci. S ohľadom na uvedené musí byť podľa názoru Najvyššieho súdu SR pre potreby stanovenia hodnoty predmetu konania hodnota nehnuteľnosti určená podľa vyhlášky č. 492/2004 Z. z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku.

Právna veta:

V preskúmvanej veci je nepochybné, že predmetom konania je určenie vlastníctva k nehnuteľnosti označenej žalobkyňou. Podkladom pre stanovenie základnej hodnoty za jeden úkon právnej služby je určenie hodnoty spornej nehnuteľnosti.

Súdy pri stanovení hodnoty nehnuteľnosti vychádzajú zo všeobecnej (trhovej) hodnoty veci. V danej veci ostalo sporným, z ktorého právneho predpisu treba pri určení hodnoty predmetu sporu a na to nadväzujúce stanovenia základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vychádzať.

Treba súhlasiť s názorom mimoriadneho dovolateľa, že právnym predpisom, ktorý stanovuje postup pri určovaní všeobecnej hodnoty nehnuteľnosti, je vyhláška č. 492/2004 Z. z., ktorá v prílohe č. 3 bod A za všeobecnú hodnotu považuje objektivizovanú hodnotu nehnuteľností a stavieb, ktorá je odhadom ich najpravdepodobnejšej ceny ku dňu ohodnotenia, ktorú by tieto mali dosiahnuť na trhu v podmienkach voľnej súťaže, pri poctivom predaji, keď predávajúci i kupujúci budú konať s patričnou informovanosťou i opatrnosťou a s predpokladom, že cena nie je ovplyvnená neprímeranou pohnútkou.

Zákon č. 582/2004 Z. z. upravuje miestne dane a miestne poplatky za komunálne odpady a drobné stavebné odpady (§ 1). Stanovuje zásady pre určenie predmetu, základu, sadzbu dane, výpočet dane z pozemkov, označenie daňovníka, správu dane a pod. Zákon nevychádza zo všeobecnej hodnoty majetku, ale stanovuje kritériá, ktoré považuje za rozhodujúce pre stanovenie výšky miestnych daní a miestnych poplatkov.

Ak potom odvolací súd a tiež súd prvého stupňa, ktorý bol viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, pre stanovenie hodnoty predmetu sporu a následne pre stanovenie základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby aplikovali zákon č. 582/2004 Z. z., nepoužili správny (náležitý) právny predpis, v dôsledku čoho vec nesprávne právne posúdili, je uplatnený dovolací dôvod podľa § 243f písm. c) O. s. p. v prejednávanej veci daný.

Právna oblasť: Občianske právo procesné

Právny inštitút: Trovy konania

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 99/1963 Zb. – § 151 ods. 5, 655/2004 Z. z. – § 9 ods. 1, § 10 ods. 2, 492/2004 Z. z. – príloha 3, bod A
pre ČR: 99/1963 Sb. – § 151 odst. 2
V ČR sa pre rozdielnosť právnej úpravy rozhodnutie použije len v obmedzenej miere (len čo do východísk argumentácie)

6. Likvidácia dedičstva a zánik ručenia zaistujúceho zaniknutý záväzok dlžníka

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 23 Cdo 3490/2014 zo dňa 25. 2. 2015

Anotácia:

Rozhodnutie sa týka posúdenia zániku ručenia, ktoré zaistovalo záväzok dlžníka za situácie, kedy došlo k právoplatnému skončeniu likvidácie dedičstva. Rozhodnutie bolo alternatívne prejednávané na septembrovom zasadnutí občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu ČR vo vzťahu k rozhodnutiu sp. zn. 21 Cdo 919/2014. Rozsudok sp. zn. 23 Cdo 3490/2014 nebol schválený na uverejnenie v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk.

Právna veta:

Právoplatným skončením likvidácie dedičstva zaniká aj ručenie zaistujúci zaniknutý záväzok dlžníka.

Právna oblasť: Občianske právo

Právny inštitút: Likvidácia dedičstva, ručenie

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 99/1963 Zb. – § 175v ods. 4
pre ČR: 99/1963 Sb. – § 175v odst. 3 veta druhá v znení účinnom do 31. 12. 2013, 513/1991 Sb. – § 311

7. K priznaniu náhrady trov právneho zastúpenia účastníkovi s odborným právnym aparátom

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4MCdo/16/2014 zo dňa 29. 9. 2015

Anotácia:

Najvyšší súd v predkladanom rozhodnutí vyjadruje svoj názor na trend, ktorý sa momentálne rozmáha nielen v slovenskej, ale aj v českej judikatúre, podľa ktorej by osobám disponujúcim odborným právnym aparátom nemala byť priznaná náhrada trov právneho zastúpenia. Pre úplnosť je potrebné dodať, že nepriznávanie trov právneho zastúpenia sa zatiaľ týka prevažne prípadov, keď je účastníkom štát či štátna inštitúcia, prípadne obec či mesto.

V posudzovanom prípade nižšie súdy nepriznali náhradu trov konania Slovenskému pozemkovému fondu, a to s odkazom na skutočnosť, že tento má zriadený samostatný právny odbor, ktorý je tvorený aj oddelením sporovej agendy; prostredníctvom tohto odboru je zabezpečované zastupovanie fondu pred súdmi jeho kvalifikovanými pracovníkmi, ktorí majú potrebné právnické vzdelania aj dostatočné praktické skúsenosti. Náhrada trov právneho zastúpenia Slovenského pozemkového fondu by teda podľa nižších súdov s ohľadom na uvedené nemala byť priznaná, pretože ich vynaloženie nespĺňalo podmienku ich účelného vynaloženia.

Najvyšší súd s uvedenou argumentáciou nesúhlasil. Uzavrel, že zo skutočnosti, že účastník konania je po odbornej stránke schopný hájiť svoje práva sám, nemožno usudzovať na neúčelnosť vynaloženia trov právneho zastúpenia takéhoto účastníka, pretože dôvody právneho zastúpenia môžu byť rôzne (nedostatok špecializácie na danú problematiku či vyššia objektivita právneho zástupcu). Právo na náhradu trov právneho zastúpenia majú podľa Najvyššieho súdu SR teda aj tí účastníci, ktorí odborným právnym aparátom disponujú a toto právo je imanentnou súčasťou ich práva na právnu pomoc.

Právna veta:

Ústavne garantované právo na právnu pomoc zahŕňa právo účastníka konania zvoliť si, či sa nechá alebo nenechá zastúpiť v konaní a prípadne tiež kým. Právne zastúpenie je tak ponechané úplne na vôli účastníka, a to bez ohľadu na to, či by sa bol schopný zastupovať sám. Dôvody rozhodnutia účastníka nechať sa v konaní zastúpiť advokátom nemožno hľadať len v nedostatku jeho právneho vzdelania, ale napríklad aj vo väčšej miere objektivity zástupcu, jeho konkrétnej špecializácii na danú problematiku a podobne. Účastník konania si musí byť vedomý toho, že v prípade neúspechu poniesie náklady konania, prípadne aj náklady právneho zastúpenia protistrany. Na druhej strane mu však príslušné procesné predpisy (§ 142 O. s. p.) garantujú, že jeho náklady budú v prípade úspechu nahradené. Súdy nepriznali náhradu trov konania žalovanému s odvolaním sa na to, že neboli účelne vynaložené vzhľadom na skutočnosť, že žalovaný disponuje viacerými pracovníkmi, ktorí majú právnické vzdelanie, dokonca má zriadený aj právny odbor. Pojem „účelný“ je ale nevyhnuté chápať ako určitú poistku pred hradením nákladov nesúvisiacich s konaním, pred nadbytočnými či nadmernými nákladmi (napr. opakované uplatnenie náhrady za prevzatie a prípravu zastupovania, nepotrebné konzultácie s klientom atď.). Vzhľadom na ústavne zaručené právo na právnu pomoc nie je možné prostredníctvom uvedeného termínu (neúčelne vynaložené náklady konania) vymedziť kategóriu subjektov, ktorá by tak z hľadiska právneho zastúpenia mala odlišné postavenie, a tak jej de facto právo na zastúpenie advokátom v konaní upierať a z hľadiska ostatných účastníkov ju diskriminovať. Účastníka nie je možné sankcionovať tým, že mu nebude priznaná náhrada nákladov zodpovedajúca výške odmeny advokáta s tým, že sa mohol v konaní brániť sám.

Právna oblasť: Občianske právo procesné

Právny inštitút: Trovy konania

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 99/1963 Zb. – § 142 ods. 1, § 151 ods. 1 (do 30. 6. 2016),
160/2015 Z. z. – § 255, § 257 (od 1. 7. 2016)
pre ČR: 99/1963 Zb. – § 142 odst. 1, § 150

8. Určenie rozsahu bezdôvodného obohatenia vzniknutého plnením bez právneho dôvodu je v prípade investícií do cudzieho majetku určený rozdielom medzi trhovou cenou veci pred vložením investícií a jej trhovou cenou po vložení investícií

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 32 Cdo 1164/2013 zo dňa 8. 7. 2014

Anotácia:

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sa vyjadruje k otázke rozsahu bezdôvodného obohatenia vzniknutého plnením bez právneho dôvodu v prípade investícií do cudzieho majetku priklonením sa k rozdielu medzi trhovou cenou veci pred vložením investícií a jej trhovou cenou po vložení investícií. Pretože však na septembrovom (2015) zasadaní občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky nepanovala jednotná zhoda na správnosti prijatého záveru, rozhodnutie nezískalo väčšinu potrebnú na uverejnenie v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk.

Právna veta:

Rozsah bezdôvodného obohatenia vzniknutého plnením bez právneho dôvodu je v prípade investícií do cudzieho majetku určený rozdielom medzi trhovou cenou veci pred vložením investícií a jej trhovou cenou po vložení investícií.

Právna oblasť: Občianske právo

Právny inštitút: Bezdôvodné obohatenie – rozsah a spôsob vydania bezdôvodného obohatenia

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 40/1964 Zb. – § 451, § 458 ods. 1
pre ČR: 40/1964 Sb. – § 451, § 458 odst. 1

9. K žalobe na vydanie majetku z dedičstva podanej oprávneným dedičom

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21 Cdo 2401/2013 zo dňa 27. 3. 2015

Anotácia:

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky vysvetľuje aktívnu legitimáciu na podanie žaloby na vydanie majetku z dedičstva podľa § 485 Občianskeho zákonníka a súčasne rozsah nároku na vydanie dedičstva od nepravého dediča. Rieši otázku, či má žalobca podľa spomínaného § 485 nárok na vydanie celého dedičstva od nepravého dediča alebo len časti dedičstva zodpovedajúcej jeho dedičskému podielu. Obdobne by tomu bolo aj v prípade fikcie nastupujúcej v dedičskom konaní v dôsledku vydania vyhlášky podľa ustanovenia § 468 Občianskeho zákonníka, podľa ktorej ak by sa prihlásil jediný dedič, zdedil by celý majetok poručiteľa, a to aj napriek tomu, že by fakticky bolo dedičov viac. Rozhodnutie bolo na septembrovom (2015) zasadnutí občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky schválené na uverejnenie v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk.

Právna veta:

Žalobu na vydanie majetku z dedičstva podľa § 485 Občianskeho zákonníka môže s úspechom podať jeden z viacerých oprávnených dedičov; nie je možné odvodzovať nerozlučné spoločenstvo žalobcu s ostatnými dedičmi.

Oprávnený dedič má nárok na vydanie celého dedičstva od nepravého dediča (nie iba časti dedičstva zodpovedajúcej jeho dedičskému podielu), a to za predpokladu, že už nemožno uspokojiť ďalších dedičov, ktorých právo na vydanie dedičstva bolo preukázateľne premlčané.

Z vydania dedičstva jedinému oprávnenému dedičovi súčasne vyplýva záväzok tohto dediča uspokojiť ďalších prípadných oprávnených dedičov, pokiaľ v budúcnosti odôvodnene uplatnia nárok na vydanie majetku.

Právna oblasť: Občianske právo

Právny inštitút: Dedičské právo – vydanie dedičstva

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 40/1964 Zb. – § 485, 99/1963 Sb. – § 91 ods. 1
pre ČR: 40/1964 Sb. – § 485, 99/1963 Sb. – § 91 odst. 1

10. Oprávnenie vedľajšieho účastníka na podanie dovolania proti výroku o náhrade nákladov konania

Uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25 Cdo 644/2014 zo dňa 23. 4. 2014

Anotácia:

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky vysvetľuje oprávnenie vedľajšieho účastníka podať dovolanie proti výroku rozhodnutí odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o jeho práve alebo povinnosti na náhradu nákladov konania.

Právna veta:

Vedľajší účastník je osobou oprávnenou podať dovolanie proti výroku rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o jeho práve či povinnosti na náhradu nákladov konania.

Právna oblasť: Občianske právo procesné

Právny inštitút: Prípustnosť dovolania – vedľajší účastník

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 99/1963 Zb. – § 240 ods. 1
pre ČR: 99/1963 Sb. – § 240 odst. 1

11. K zodpovednosti za škodu spôsobenú pádom bremena v dôsledku defektu upevnenia viazacích reťazí žeriavu

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25 Cdo 1641/2014 zo dňa 18. 2. 2015

Anotácia:

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky vysvetľuje v pomerne atypickej situácii princípy zodpovednosti za škodu spôsobenú pádom bremena v dôsledku defektu upevnenia viazacích reťazí žeriavu. Rozhodnutie bolo napadnuté ústavnou sťažnosťou podanou 11. júna 2015, o ktorej bude rozhodovať Ústavný súd Českej republiky vo veci vedenej pod sp. zn. III. ÚS 1747/2015.

Právna veta:

Škoda spôsobená pádom bremena v dôsledku defektu upevnenia viazacích reťazí žeriavu, ktorý vadným skrátením reťazí v rozpore s pravidlami bezpečnosti vyvolal špecializovaný viazač, nie je škodou z prevádzkovej činnosti žeriavu.

Právna oblasť: Občianske právo

Právny inštitút: Náhrada škody

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 40/1964 Zb. – § 420, § 420a
pre ČR: 40/1964 Sb. – § 420, § 420a

12. K ukladaniu trestu za trestný čin nedbanlivostného ublíženia na zdraví podľa § 158 Trestného zákona

Rozsudok Krajského súdu Trenčín sp. zn. 23To/68/2015 zo dňa 2. 11. 2015

Anotácia:

Krajský súd Trenčín v predkladanom rozhodnutí stanovuje mantinely pre uloženie trestu odňatia slobody za spáchanie trestného činu tzv. nedbanlivostného ublíženia na zdraví podľa ustanovenia § 158 Trestného zákona. Súd rozhodoval o ublížení na zdraví spôsobenom dopravnou nehodou, ktorá vznikla ako následok nedania prednosti v jazde inému motorovému vozidlu. Pri dopravnej nehode utrpel vodič, ktorému nebola daná prednosť, ľahšie zranenia, ktoré ho obmedzili v obvyklom spôsobe života na dobu 14 dní.

Okresný súd vodičke, ktorá nedala prednosť v jazde, za uvedené počínanie uložil pomerne prísne tresty, a to trest odňatia slobody v trvaní 2 mesiacov, ktorý bol podmienenečne odložený na skúšobnú dobu 15 mesiacov, a trest zákazu činnosti – riadenia motorových vozidiel akéhokoľvek druhu na dobu 15 mesiacov.

Krajský súd v Trenčíne však pôvodný výrok o treste zrušil s odôvodnením, že v prípade doposiaľ bezúhonnej osoby nie je na mieste ukladať za nedbanlivostný trestný čin ublíženia na zdraví, ktorý patrí k najmenej závažným trestným činom, trest odňatia slobody – súdy by naopak mali primárne zvažovať ukladanie alternatívnych trestov, ktoré by rovnako dobre splnili svoj účel. Za vyššie popísaný trestný čin teda Krajský súd v Trenčíne nakoniec uložil len peňažný trest vo výške 500 EUR.

Právna veta:

Ustanovenie o nedbanlivostnom trestnom čine ublíženia na zdraví podľa § 158 Trestného zákona patrí medzi tie najmenej závažné trestné činy (prečin s hornou hranicou trestnej sadzby odňatia slobody 1 rok), kde primárne by mal súd pri ukladaní trestu uvažovať o alternatívnom treste vo vzťahu k trestu odňatia slobody. To platí o to viac, ak ide o osobu doposiaľ bezúhonnú. Navyše ukladanie krátkodobých trestov odňatia slobody by taktiež malo byť len výnimočné. Súdom prvého stupňa preto uložený trest odňatia slobody vo výmere 2 mesiace, hoci s povolením podmienenečného dokladu, týmto kritériám nezodpovedá, pričom súd prvého stupňa vôbec neodôvodnil, prečo by alternatívny trest nemohol splniť účel trestu.

Právna oblasť: Trestné právo hmotné

Právny inštitút: Ublíženie na zdraví

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 300/2005 Z. z. – § 158
pre ČR: 40/2009 Sb. – § 148

13. K podmienkam zrušenia vecného bremena (služobnosti) pre zmenu pomerov; K legitimácii na podanie žaloby na zrušenie služobnosti pre zmenu pomerov

Uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22 Cdo 4494/2014 zo dňa 27. 5. 2015

Anotácia:

Rozhodnutie Najvyššieho súdu vysvetľuje predpoklady pre zrušenie vecného bremena a dôvody zmeny pomerov spočívajúce v neužívaní nehnuteľnosti oprávnenou osobou, ale jej blízkymi osobami a súčasne sa zaoberá otázkou zmeny pomerov pri pretrvávajúcej možnosti prístupu oprávneného na jeho nehnuteľnosť z pozemku patriacemu osobe jemu blízkej, resp. pri neužívaní nehnuteľnosti oprávnenou osobou. Prijaté závery potom aplikuje aj do pomerov nového českého občianskeho zákonníka (zákona č. 89/2012 Sb.).

Právna veta:

Samotná okolnosť, že oprávnený z vecného bremena má naďalej možnosť prístupu na svoju nehnuteľnosť z pozemku osoby jemu blízkej alebo že panujúcu nehnuteľnosť v dobe rozhodnutia súdu neužíva, nezakladá podmienky pre zrušenie vecného bremena pre zmenu pomerov.

Vlastník panujúcej nehnuteľnosti nemusí vykonávať obsah vecného bremena sám; za určitých okolností ho môžu vykonávať aj iné osoby (napr. osoby jemu blízke) bez toho, aby to malo nejaký vplyv na existenciu vecného bremena, resp. na možnosť jeho zrušenia pre zmenu pomerov.

Poznámka redakcie: pojem „panujúca vec“ je v novom českom občianskom zákonníku (zákon č. 89/2012 Sb.) používaný vo význame vecí, v prospech ktorej bola služobnosť/vecné bremeno zriadené.

Právna oblasť: Občianske právo – vecné práva

Právny inštitút: Vecné bremena (služobnosti)

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 40/1964 Zb. – § 151p ods. 3
pre ČR: 40/1964 Sb. – § 151p odst. 3, 89/2012 Sb. – § 1299 odst. 2

14. Povaha nároku ustanoveného zástupcu na náhradu hotových výdavkov a odmeny za zastupovanie

Uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22 Cdo 1028/2014 zo dňa 29. 10. 2014

Anotácia:

Publikované rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sa zaoberá zaujímavou otázkou povahy nároku ustanoveného zástupcu (advokáta) na náhradu hotových výdavkov a odmeny za zastupovanie. Na septembrovom (2015) zasadnutí občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky nepanovala jednota pri posúdení, či ide o nárok majúci procesnú povahu či povahu hmotnoprávnu, ktorá nevylučuje premlčanie takéhoto nároku. Pretože o procesnej (ale i hmotnoprávnej) povahe tohto nároku zostávali i po diskusiách členov kolégia pochybnosti, žiadny z názorov nezískal jednoznačnú väčšinu (keď proti hmotnoprávnej povahe a riziku premlčania bolo namietané, že nie je toho, kto by premlčanie namietal a súd o náhrade rozhoduje z úradnej povinnosti). Rozhodnutie nezískalo väčšinu potrebnú na uverejnenie v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk.

Právna veta:

Nárok ustanoveného zástupcu podľa § 140 ods. 2 z. č. 99/1963 Sb. platného v Českej republike (obdobne pozri § 30 Občianskeho súdneho poriadku pre Slovenskú republiku) je nárokom vyplývajúcim z procesného práva, ktoré premlčanie tohto nároku neupravuje, a preto o jeho premlčaní nemožno uvažovať.

Právna oblasť: Občianske právo procesné

Právny inštitút: Civilné konanie – náklady konania

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 99/1963 Zb. – § 30
pre ČR: 99/1963 Sb. – § 140 odst. 2

15. K predpokladom vrátenia zaplateného súdneho poplatku, na vrátenie ktorého vznikol nárok neskôr, než v kalendárnom roku, v ktorom bol zaplatený

Uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 32 Cdo 5462/2014 zo dňa 20. 4. 2015

Anotácia:

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky vymedzuje predpoklady na vrátenie zaplateného súdneho poplatku, na vrátenie ktorého vznikol nárok neskôr, než v kalendárnom roku, v ktorom bol zaplatený. Pri prejednávaní tohto rozhodnutia na zasadaní občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky v septembri 2015 síce rozhodnutie získalo väčšinu, ale išlo o väčšinu nedostačujúcu pre publikáciu rozhodnutia v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk.

Právna veta:

Súdny poplatok, na vrátenie ktorého vznikol nárok neskôr, než v kalendárnom roku, v ktorom bol zaplatený, nemožno vrátiť po uplynutí desiatich rokov od konca kalendárneho roku, v ktorom vznikol nárok na jeho vrátenie.

Právna oblasť: Správne právo

Právny inštitút: Dane a poplatky – súdne poplatky

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 71/1992 Zb. – § 11
pre ČR: 549/1991 Sb. – § 10 odst. 10